

## Propozycje tematów lekcji i warsztatów muzealnych

### Park Etnograficzny w Tokarni

#### Lekcje muzealne

Kategoria wiekowa: przedszkole, szkoła podstawowa.

Nazwa	<b>Dawne gry i zabawy ludowe.</b>
Czas trwania	60 minut; kwiecień - październik
Miejsce	Plac przy zagrodzie z Bukowskiej Woli i Plebani z Goźlic
Krótki opis	Zabawa na świeżym powietrzu z wykorzystaniem przedmiotów służących niegdyś dzieciom wiejskim do zabawy - udział w dawnych grach indywidualnych i zespołowych - toczenie fajerki, rzut obręczą, grele (rodzaj kręgli), wyścigi w workach, wyścig z jajkiem na łyżce, przeciąganie liny, itp.
Max ilość osób	30

Kategoria wiekowa: przedszkole, szkoła podstawowa.

Nazwa	<b>Jak żyły dzieci na dawnej wsi.</b>
Czas trwania	45 minut; kwiecień - październik
Miejsce	Obiekty znajdujące się w różnych sektorach Parku Etnograficznego
Krótki opis	Podczas spaceru po Skansenie uczestnicy zajęć zwiedzają wybrane obiekty i ekspozycje muzealne ukazujące życie dzieci na dawnej wsi. Grupa odwiedza zagrodę ze zwierzętami, wewnątrz izby jednego z domów oraz szkołę. Przed jednym z obiektów zaaranżowana zostaje jedna z dawnych zabaw dziecięcych np. wyścigi, toczenie fajerki.
Max. ilość osób	30

Kategoria wiekowa: gimnazjum, szkoła średnia.

Nazwa	<b>Strój ludowy jako wyznacznik tożsamości regionalnej.</b>
Czas trwania	45 minut; cały rok
Miejsce	Plebania z Goźlic
Krótki opis	Lekcja ma charakter wykładu opartego na bazie ekspozycji stroju ludowego na Kielecczyźnie. Obejmuje charakterystykę stroju ludowego jako zjawiska kulturowego (historia, funkcja, zasięg), prezentację rodzajów strojów występujących na Kielecczyźnie oraz omówienie podstawowych elementów składających się na komplet stroju: kobiecego i męskiego. Podsumowaniem wykładu jest dyskusja na temat ewentualnej funkcji stroju ludowego w rzeczywistości współczesnej wsi i regionu.
Max. ilość osób	25

Kategoria wiekowa: gimnazjum, szkoła średnia.

Nazwa	<b>Budownictwo ludowe na Kielecczyźnie.</b>
Czas trwania	60 minut; cały rok
Miejsce	Cały teren Parku Etnograficznego w Tokarni
Krótki opis	Lekcja ma charakter wykładu odbywającego się podczas grupowego spaceru po Skansenie z przystankami przy konkretnych, wybranych obiektach. Podczas lekcji zostanie omówione pochodzenie, konstrukcja i formy każdego z tych obiektów, specyficzne nazewnictwo dot. budownictwa ludowego. Podsumowaniem lekcji jest dyskusja na temat domniemanych przyczyn różnic i podobieństw między obiektami.
Max. ilość osób	30

Kategoria wiekowa: szkoła podstawowa.

Nazwa	<b>W dawnej szkole.</b>
Czas trwania	45 minut; kwiecień - październik
Miejsce	Szkoła z Woli Szczygiełkowej
Krótki opis	Lekcja odbywa się w zabytkowej szkole znajdującej się w Skansenie. Rozpoczyna się od krótkiej inscenizacji lekcji. Uczniowie siedzą w ławkach szkolnych, uczestniczą w lekcji polegającej na liczeniu na liczydłach, umieszczonych na ławkach, słuchają nauczyciela, są wzywani do odpowiedzi. Po inscenizacji następuje omówienie sposobu funkcjonowania szkół przed II wojną światową. Dla chętnych przewidziana jest prezentacja dawnych kar szkolnych, np. klęczenie na grochu. Po zakończonej lekcji następuje przerwa na zabawę, np. toczenie fajerki przed budynkiem szkoły.
Max. ilość osób	20

Kategoria wiekowa: dzieci i młodzież w wieku 10-18 lat oraz dorośli.

Nazwa	<b>„Częste mycie skraca życie”, czyli podstawy higieny na wsi polskiej w okresie międzywojennym.</b>
Czas trwania	45 minut; kwiecień - październik
Miejsce	Dwór z Suchedniowa
Krótki opis	Lekcja ma na celu zobrazować obyczajowość dworską i chłopską w zakresie higieny osobistej oraz higieny przestrzeni życiowej. Porównanie obu społeczności/grup pomoże zrozumieć pewne różnice oraz podobieństwa wyżej wymienionych. Lekcja ma charakter wykładu z wykorzystaniem pomocy naukowych w postaci zdjęć źródłowych.
Max. ilość osób	25

Kategoria wiekowa: dzieci do 10 lat.

Nazwa	<b>Gdzie mieszkają zwierzęta?</b>
Czas trwania	45 minut; kwiecień – październik
Miejsce	Zagroda ze Ślęzan, okolice sektora wyżynnego/małomiasteczkowego.
Krótki opis	Lekcja odbywa się przed zagrodą, gdzie mieszkają zwierzęta w Skansenie. Prowadzący opowiada jakie zwierzęta były hodowane na dawnej wsi, jak nazywały się poszczególne pomieszczenia inwentarskie, przedstawia zwierzęta mieszkające w Skansenie. Część praktyczna odbywa się w izbie jednej z chałup i polega na dopasowywaniu elementów układanki dotyczącej tematu oraz układaniu puzzli z obrazkami zwierząt mieszkających w Skansenie.
Max. ilość osób	25

## Warsztaty

Kategoria wiekowa: przedszkole (starszaki), szkoła podstawowa.

Nazwa	<b>Od ziarenka do bochenka.</b>
Czas trwania	90 minut; kwiecień - październik
Miejsce	Chałupa z Kaliny Małej
Krótki opis	Zajęcia to opowieść o chlebie od momentu wysiewu ziarna poprzez poszczególne etapy jego przygotowania, aż do wypieku chleba. Uczestnicy poznają tradycyjne narzędzia i czynności z tym związane a następnie wypiekają podpłomyki w piecu chlebowym.
Max. ilość osób	25

Kategoria wiekowa: szkoła podstawowa kl. I-IV.

Nazwa	<b>Jak żyły dzieci na dawnej wsi.</b>
Czas trwania	45 minut; kwiecień - październik
Miejsce	Zagroda z Gęsic
Krótki opis	Zajęcia odbywają się w zabytkowej chałupie. Mają na celu ukazanie uczestnikom warunków, w jakich 100 lat temu żyły dzieci chłopskie: jak się ubierały, co należało do ich obowiązków domowych, jak spędzały czas wolny, w jakich warunkach się uczyły, jak wyglądały dawne zabawy, połączone jest to z prezentacją i omówieniem wnętrza mieszkalnego. Część praktyczna polega na nauce pisania obsadką ze stalówką lub uczestnictwie w jednej z dawnych zabaw dziecięcych np. wyścigach, toczeniu fajerki.
Max. ilość osób	25

Kategoria wiekowa: szkoła podstawowa.

Nazwa	<b>Zdobywamy sprawność pradziadków.</b>
Czas trwania	60 minut; kwiecień - październik
Miejsce	Zagroda z Gęsic
Krótki opis	Zajęcia odbywają się na terenie zagrody edukacyjnej znajdującej się w Parku Etnograficznym. Podczas zajęć uczestnicy: wyrabiają ciasto chlebowe (bez wypieku), robią masło w maselnicy, młóćą cepem, noszą wodę, piorą na tarze, tkają na krosnach. Zadaniem uczestników jest wykonanie każdej z w/w czynności, co na koniec zajęć zostanie poświadczony imiennym dyplomem „certyfikatem pradziadka”.
Max. ilość osób	25

Kategoria wiekowa: szkoła podstawowa kl. IV- VI, gimnazjum, szkoła średnia.

Nazwa	<b>Blżej przeszłości – życie codzienne świętokrzyskich partyzantów.</b>
Czas trwania	60 minut; kwiecień - październik
Miejsce	Zagroda z Okołu, Chałupa z Kobylnik, Dom z Wąchocka, Dom z Wąchocka, Dom ze Skorzowa, Dom z Bielin, Zagroda z Bukowskiej Woli, Dwór z Suchedniowa
Krótki opis	Zajęcia rozpoczyna pogadanka wprowadzająca w formie dziesięciminutowego wykładu, po której uczestnicy zajęć otrzymują mapy, zgodnie z którymi odgrywając rolę łączników poruszają się po terenie Parku Etnograficznego. Na mapach znajdują się zaznaczone punkty, po dotarciu, do których uczestnicy zobowiązani są wykonać określone zadania związane z walką partyzancką, okupacyjną codziennością lub wykazać się wiedzą historyczną z okresu II wojny światowej. Zadaniem jest dotarcie do wszystkich wskazanych obiektów i uzupełnienie całej karty pracy.
Max. ilość osób	25

Kategoria wiekowa: szkoła podstawowa, gimnazjum.

Nazwa	<b>Mydło, powidło i mazidło.</b>
Czas trwania	60 minut; kwiecień - październik
Miejsce	Dom z Bielin (Apteka)
Krótki opis	Zajęcia odbywają się we wnętrzu domu aptekarza i apteki urządzonych na przełom XIX i XX wieku. W pierwszej części zajęć dzieci i młodzież zapoznana zostanie pokrótce z historią farmacji oraz wyposażeniem aptecznym, omówione zostaną: stół ekspozycyjny, różnego rodzaju pojemniki na zioła, moździerz z tłuczkami, destylaty i maści oraz bardzo precyzyjne wagi. W drugiej części, praktycznej uczestnicy wykorzystają zdobytą wiedzę odmierzając i mieszając różne substancje, z których powstanie maść lub wykonując własnoręcznie świecę z wosku.
Max. ilość osób	25

Kategoria wiekowa: wszystkie grupy wiekowe.

Nazwa	<b>Tradycyjne garncarstwo ludowe.</b>
Czas trwania	90 minut; kwiecień - październik
Miejsce	Chałupa z Nasiechowic, piec garncarski z Rędocina
Krótki opis	Wstępem do zajęć jest pokaz tradycyjnej techniki wyrobu ceramiki na kole garncarskim prowadzony przez garncarza. W czasie pokazu omawiane są poszczególne etapy tej techniki. W części praktycznej uczestnicy zajęć wykonują samodzielnie, pod okiem fachowca naczynie na kole. Swoje wyroby zabierają na pamiątkę. W czasie zajęć można również zobaczyć wewnątrz domu garncarza oraz pracowni (pieca garncarskiego z Rędocina).
Max. ilość osób	25

Kategoria wiekowa: wszystkie grupy wiekowe.

Nazwa	<b>W kuźni wiejskiej - ludowe kowalstwo na Kielecczyźnie.</b>
Czas trwania	90 minut; kwiecień - październik
Miejsce	Kuźnia z Radoski
Krótki opis	Zajęcia mają charakter pokazu pracy kowala prowadzonego w tradycyjnej kuźni zlokalizowanej na terenie Parku Etnograficznego, któremu towarzyszy omówienie elementów wyposażenia kuźni jak i wybranych narzędzi. Podczas zajęć zostaną omówione poszczególne etapy wykonywania przedmiotu metoda kucia (np. podkowa). Uczestnicy mogą pomagać kowalowi w prostych i bezpiecznych pracach np. miechowanie, trzymanie kleszczami kutego przedmiotu itp. Dla chętnych zwiedzanie wystawy wyrobów kowalstwa ludowego.
Max. ilość osób	25

Kategoria wiekowa: dzieci do 9 lat.

Nazwa	<b>Jak budowano domy w dawnej wsi.</b>
Czas trwania	45 minut, kwiecień – październik
Miejsce	Chałupa ze Złotnik, teren Parku Etnograficznego
Krótki opis	W czasie spaceru po Parku Etnograficznym prowadzący pokazuje i omawia dawne drewniane konstrukcje domów (zrębowy, sumikowo-łątkowy). W drugiej części praktycznej uczestnicy składają przykładowy dom z kartonowej siatki geometrycznej, na którym dorysowują na podstawie zdobytych już informacji o konstrukcjach domów wybrany rodzaj łączeń.
Max. ilość osób	25

Kategoria wiekowa: dzieci w wieku od 10 lat.

Nazwa	<b>Budownictwo. Jak budowano domy w dawnej wsi.</b>
Czas trwania	60 minut, kwiecień – październik
Miejsce	Spichlerz ze Złotej Pińczowskiej, teren Parku Etnograficznego
Krótki opis	W czasie spaceru po Parku Etnograficznym prowadzący pokazuje i omawia dawne drewniane konstrukcje domów (zrębowy, sumikowo-łatkowy). Wiedza ta poszerzona jest o specyficzne pojęcia i cechy z zakresu budownictwa. W drugiej części praktycznej, uczestnicy podzieleni na 2-4 grupy budują własne domy z uprzednio przygotowanych zestawów drewnianych „klocków” w różnych rodzajach konstrukcji: sumikowo-łatkowym, zrębowym zwyczajnym, zrębowym na jaskółczy ogon, zrębowym na rybi ogon, utrwalając w ten sposób zdobytą wiedzę. W trakcie pracy (składania klocków) wskazują elementy konstrukcyjne ścian.
Max. ilość osób	25

## Propozycje tematów lekcji i warsztatów muzealnych na rok 2018.

### Park Etnograficzny w Tokarni i Dworek Laszczyków.

#### Lekcje muzealne

Kategoria wiekowa: od 10 roku życia.

Nazwa	<b>Nalejcie wosku na wodę – Katarzynki i Andrzejkki w tradycyjnej kulturze ludowej.</b>
Czas trwania	60 minut; ostatni tydzień listopada
Miejsce	Park Etnograficzny w Tokarni, Dworek Laszczyków.
Krótki opis	Lekcja ma na celu zapoznanie uczestników zajęć ze zwyczajami oraz tradycyjnymi wróżbami i zabawami, jakie towarzyszyły w kulturze ludowej wigiliom dni św. Katarzyny i św. Andrzeja, wyjaśnienie ich genezy i znaczenia. Opowiadanie połączone jest ze wspólną zabawą, polegającą na wypróbowaniu i interpretacji poznanych wróżb.
Max. ilość osób	25

#### Warsztaty

Kategoria wiekowa: szkoła podstawowa.

Nazwa	<b>Warsztaty wykonywania lalek - motanek, czyli lalek z gałganków i starych ubrań.</b>
Czas trwania	90 minut, kwiecień - październik

Miejsce	Park Etnograficzny w Tokarni i Dworek Laszczyków w Kielcach
Krótki opis	Warsztaty przypominają tradycję wytwarzania lalek z gałganków. Wykonując podczas zajęć samodzielnie lalkę można zastanowić się kim jest gałgankowa lalka, której moc łączy pokolenia i wywołuje radość. Jest ona wspomnieniem z dzieciństwa o naszych babciach, łączy naszą tradycję ze współczesnością, dbałością o środowisko poprzez recykling nikomu już nie potrzebnych ubrań, a przy tym bawi. W czasie zajęć każde z dzieci wykonuje według wskazówek prowadzącego lub z jego pomocą lalkę, którą zabiera ze sobą na pamiątkę.
Max. ilość osób	25

Kategoria wiekowa: wszystkie grupy wiekowe.

Nazwa	<b>Tradycyjne ozdoby wiejskich wnętrz mieszkalnych.</b>
Czas trwania	60 minut; cały rok
Miejsce	Park Etnograficzny w Tokarni, Dworek Laszczyków w Kielcach
Krótki opis	Zajęcia polegają na omówieniu tradycyjnych form zdobnictwa oraz nauce wyrobu tradycyjnych kwiatów bibułowych lub wycinanek (do wyboru), stanowiących tradycyjne ozdoby wnętrza chałupy chłopskiej, wzorowanych na dawnych, oryginalnych formach pochodzących z regionu kieleckiego (w tygodniu przed Niedzielą Palmową- nauka robienia tradycyjnych palemek).
Max. ilość osób	25

Kategoria wiekowa: wszystkie grupy wiekowe.

Nazwa	<b>Siano, świąty, podłazniki- ludowe ozdoby bożonarodzeniowe.</b>
Czas trwania	90 minut; grudzień
Miejsce	Park Etnograficzny w Tokarni, Dworek Laszczyków w Kielcach
Krótki opis	Pogadanka na temat tradycji bożonarodzeniowych w Polsce i wystroju świątecznego izby chłopskiej połączona z nauką wykonywania tradycyjnych ozdób bożonarodzeniowych takich jak: świąty z opłatków, łańcuchy bibułowo- słomiane, pajęczki, bibułowe języki oraz szyszki, a następnie udekorowaniu nimi świątecznej podłazniczki.
Max. ilość osób	25

Kategoria wiekowa: szkoła podstawowa, gimnazjum.

Nazwa	<b>Kraszanki, pisanki, cukrowe baranki- Wielkanoc w kulturze ludowej.</b>
Czas trwania	90 minut; 2 tygodnie przed świętami Wielkiej Nocy
Miejsce	Park Etnograficzny w Tokarni, Dworek Laszczyków w Kielcach
Krótki opis	Pogadanka na temat tradycji i zwyczajów związanych ze Świętami Wielkanocnymi w Polsce połączona z prezentacją tradycyjnych barwników oraz różnych form zdobienia jaj wielkanocnych. Część praktyczna polega na

	zdobieniu jaj techniką „pisania” woskiem oraz ich barwieniu
Max. ilość osób	25